

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2026, 10(1): 1-21.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1628>

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Yerel Halkın Turizme Yönelik Algıları: Edremit Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Seval KURT, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tokat,
e-posta: seval.kurt@gop.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9012-5522>

Öz

Araştırmanın amacı Balıkesir/Edremit'te ikamet eden yerel halkın bölgedeki turizm gelişiminin sonuçları doğrultusunda ortaya çıkan pozitif ve negatif ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilere yönelik algılarını cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim seviyesi, meslek, gelir düzeyi ve ikametgâh süresi gibi değişkenlere göre incelemektir. Edremit'te turizm gelişiminin neden olduğu ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkiler bağlamında yerel halkın olumlu ve olumsuz algılarını ve turizme verilen desteği ölçmek amacıyla anket yöntemi ile veriler toplanmıştır. Edremit'te ikamet eden halk arasından kolayda örnekleme yöntemi ile 395 gönüllü katılımcıdan veri toplanmıştır. Edremit'te yaşayan yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algıları incelendiğinde önem sırasına göre ekonomik etkiler, çevresel etkiler ve son olarak sosyo-kültürel etkiler yer almaktadır. Ekonomik ve çevresel etkiler incelendiğinde her ikisinde de olumlu algının olumsuz algıdan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak sosyo-kültürel etkiler incelendiğinde olumsuz sosyo-kültürel etkiler nispeten olumlulardan daha fazladır. Turizme verilen destek bağlamında ise katılımcıların çok büyük bir çoğunluğunun olumlu cevaplar vererek turizme olan destek ve kabullerini gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Algısı, Yerel Halk, Turizmin Etkileri, Turizm Gelişimine Destek, Edremit.

Makale Gönderme Tarihi: 12.10.2025

Makale Kabul Tarihi: 03.03.2026

Önerilen Atıf:

Kurt, S. (2026). Yerel Halkın Turizme Yönelik Algıları: Edremit Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1): 1-21.

Journal of Turkish Tourism Research

2026, 10(1): 1-21.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1628>

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Local People's Perceptions of Tourism: The Case of Edremit

Assistant Prof. Dr. Seval KURT, Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Fine Arts, Tokat, e-mail: seval.kurt@gop.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9012-5522>

Abstract

The purpose of the study is to examine the perceptions of the local population residing in Balıkesir/Edremit regarding the positive and negative economic, environmental, and socio-cultural impacts arising from tourism development in the region, according to variables such as gender, marital status, age, education level, occupation, income level, and length of residence. Data was collected using a survey method to measure the local population's positive and negative perceptions and their support for tourism in the context of the economic, environmental, and socio-cultural impacts caused by tourism development in Edremit. Data was collected from 395 volunteer participants residing in Edremit using a convenience sampling method. When examining the perceptions of the local population living in Edremit regarding the effects of tourism, economic effects, environmental effects, and finally socio-cultural effects are ranked in order of importance. When economic and environmental effects are examined, it was found that positive perceptions were higher than negative perceptions in both cases. However, when socio-cultural impacts were examined, negative socio-cultural impacts were relatively higher than positive ones. In the context of support for tourism, it can be concluded that the vast majority of participants gave positive responses, demonstrating their support and acceptance of tourism.

Keywords: Tourism Perception, Local Community, Impacts of Tourism, Support for Tourism Development, Edremit.

Received: 12.10.2025

Accepted: 03.03.2026

Suggested Citation:

Kurt, S. (2026). Local People's Perceptions of Tourism: The Case of Edremit, *Journal of Turkish Tourism Research*, 10(1): 1-21.

GİRİŞ

Bir destinasyon için turizm gelişimi bölgenin kalkınması ve ekonominin canlandırılması açısından önemli bir rol oynamaktadır (Chen ve Chen, 2010). Diğer bir ifadeyle, başarılı bir turizm gelişimi için saygı, güven ve uygulanabilirlik ile oluşturulmuş yerel kabul ve destek gereklidir. Bu sebeple turizmin ekonomik canlanma, gelir ve istihdam üretimi, kamu altyapısının oluşturulması, kültürün korunması ve doğanın korunması gibi etkiler yaratması amacıyla yerli halkın desteğinin oluşması önem taşımaktadır. Aksi durumda turizm gelişiminin istenen etkilerinin yerini istenmeyen sonuçlar almaktadır. Duruma bağlı olarak, bu istenmeyen etkiler arasında yerel kültürün zayıflaması, kirlilik, turistlerle çatışmalar ve doğal çevreye verilen zararlar karşımıza çıkmaktadır (Chang, Chien, Cheng ve Chen, 2018).

Turizm var olduğu destinasyonda sosyal, ekonomik ve çevresel değişimlere yol açtığı bilinen önemli bir olgudur (Smallman ve Moore, 2010). Yerel halk, turizm gelişiminin sonuçlarından hem hoş gördükleri hem de faydalandıkları için, bulundukları toplumdaki değişimlerden doğrudan etkilenmektedir (Chang vd., 2018). Sürdürülebilirlik açısından bu değişimlerin olumlu bir netice vermesi için turistler, tur operatörleri, hükümetler ve yerel topluluklar gibi paydaşların arasındaki karmaşık ve ayrıntılı etkileşimleri anlamak ve yönetmek turizm planlaması ile mümkündür. Ancak tüm bu paydaşlar arasında bir turizm bölgesinde ev sahibi olan yerel halkın desteği olmadan turizmin var olması ve sürdürülmesi mümkün olmayacaktır. Yerel halkın turizmin gelişimine yönelik algı ve tutumlarının incelenmesi, yerel halkın turizmin gelişimine ilişkin desteğini anlamak açısından gereklidir (Chen ve Chen, 2010).

Bir destinasyonda turizmin gelişimi, başarılı bir biçimde uygulanması ve sürdürülebilirliği için en temel gereksinimlerden biri yerel halkın desteği ve kabulüdür. Bir destinasyonda turizm gelişimine yönelik toplumsal desteğin sağlanması için öncelikle yerel halkın turizme karşı tutumlarının nasıl şekillendiğinin anlaşılması esastır (Jurowski, Uysal ve Williams, 1997). Diğer bir ifadeyle bir topluluk destinasyon haline geldiğinde, topluğu oluşturan sakinlerin yaşamları turizmden etkilenmektedir. Destinasyonda yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve davranışları, turizm gelişimde başarılı plan ve politikalar oluşturma, geleceğe yönelik programlar yürütme ve destinasyon pazarlamasında önem taşımaktadır (Ap, 1992). Bu doğrultuda yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumu yalnızca şimdiki zamana değil, ayrıca geleceğe de ışık tutmaktadır.

Bir destinasyonun yerel halkın desteği olmaksızın başarılı ve sürdürülebilir olması mümkün değildir. Bu doğrultuda turizmin yerel halk üzerindeki etkileri destinasyon planlaması ve pazarlamasında ele alınması gereken önemli bir göstergedir. Turizmin beraberinde hem faydalar hem de birtakım maliyetler getirmesi yerel halkın turizme yönelik algılarını olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle destinasyonlar için turizm gelişiminin potansiyel etkileri turizm planlamasına yönelik önemli bir kaynak olarak turizmin yerel yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini sistematik bir biçimde inceleyen bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu yaklaşımda turist-yerel halk karşılaşmasını anlamlandırmak üzere ilişkilerde bir tür kaynak mübadelesi olarak (Lambe, Wittmann ve Spekman, 2001) sosyal değişim değişim teorisidir (Nunkoo, 2016).

Sosyal değişim teorisi, sosyal ilişkiler bağlamında etkileşime giren taraflar arasında meydana gelen mübadelelerin fayda ve maliyet algılarına ve etkilerine odaklanmaktadır (Ward ve Berno, 2011; Nunkoo, Smith ve Ramkissoon, 2013). Diğer bir ifadeyle sosyal değişim teorisi tarafların kişisel tatminlerini en üst düzeye çıkarmak için etkileşimden bekledikleri değişim ilişkisine nasıl girdiklerine odaklanmaktadır (Lee, Capella, Taylor, Luo ve Gabler, 2014). Turizm gelişimi açısından ele alındığında yerel halk ile turistler arasında kaynak değişimi sonucunda meydana gelen fayda ve maliyetlerin dengeli olması hedeflenmektedir. Bu denge sağlandığı süreçte

tarafının memnuniyetleri ile turizme verilen destek gelişecektir. Ancak mübadele sonucunda dengenin bozulması halinde tarafların memnuniyetsizlikleri turizm gelişimini olumsuz yönde etkileyecek ve mübadele sektöre uğrayacaktır (Deccio ve Baloglu, 2002; Sharples, 2014). Destinasyon fark etmeksizin sürekli yaşadığı yerden ayrılarak turizm faaliyetine katılan turistler gittikleri destinasyonda yaşayan insanlar ile etkileşim kurmakta ve turizm kaynaklı bu etkileşimin toplum üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçları bulunmaktadır (Doğan ve Sökmen, 2021). Maliyetler (olumsuz sonuçlar) ile kazançlar (olumlu sonuçlar) olarak “turizm etkisi” terimi, turizm literatüründe giderek daha fazla ilgi gören ve turizm gelişiminin yerel halk üzerindeki etkilerine ilişkin algılarını incelemede önemli bir konu olmaya devam etmektedir. Bir destinasyonda turizmin gelişiminin yerel düzeyde olumlu ve olumsuz olmak üzere değişimler oluşturma potansiyeli bulunmaktadır. Turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri olumlu değerlendirildiğinde turistlere ve dolayısıyla turizme karşı olumlu tutumlarla sonuçlanmaktadır. Ancak bu durumun aksi yönde oluşması da mümkündür (Özel ve Kozak, 2017). Bu doğrultuda bir destinasyon için sürdürülebilir turizm gelişimi, planlaması ve pazarlaması için yerel halkın tutumlarını ve turizme verdikleri desteği incelemek önem taşımaktadır.

Çalışma özellikle yaz aylarında yoğun turist varışlarının gerçekleştiği ve bölgede yer alan doğal ve tarihi çekicilikleri ile ön plana çıkan Balıkesir ili Edremit ilçesinde yaşayan yerel halkla ile görüşmeler yapmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bir destinasyonda yaşayan yerel halkın katlandığı maliyetlerden daha fazla fayda elde etmeleri neticesinde mübadeleye daha istekli olmaları (Ap, 1992; Deccio ve Baloglu, 2002; Sharples, 2014; Doğan ve Sökmen, 2021) sebebiyle ekonomik etkilerden ziyade çevresel ve sosyo-kültürel çekiciliklerin turizmde katkı sağladığı bir destinasyon olan Balıkesir ili Edremit ilçesinde yaşayan yerel halk çalışmanın araştırma alanı olarak seçilmiştir. Ayrıca destinasyonun mevcut ve geleceğe yönelik turizm geliştirme planlarının oluşturulmasında yerel yönetimlerin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel endişeler ve potansiyeller bağlamında turizmin etkilerinin yerel halkın reddini veya desteğini tespit etmek amacıyla ele alınmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın iki temel amacı vardır: Bu amaçlardan ilki, yerel halkın Edremit’te turizmin gelişiminin yol açtığı ekonomik, sosyokültürel ve çevresel etkileriyle ilgili algılarını ölçmektir. İki amacı algılanan ekonomik, sosyokültürel ve çevresel turizm etkilerinin turizm gelişimine verilen destekleme üzerinde etkisini ortaya koymaktır. Mevcut duruma ilişkin olarak Edremit’te yaşayan yerel halkın turizmin gelişimine yönelik olarak ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel turizm etkilerine yönelik algısı ve bu etkilerin Edremit’te turizmin gelişimine yönelik destek nasıl şekillenmektedir sorusuna cevap aramaktadır.

TURİZM GELİŞİMİNİN ETKİLERİ

Yerel halkın yaşam tarzına bağlı olarak bir destinasyonda turizmin gelişimi önem arz etmektedir. Farklı kültürel kökenlerden ve coğrafyalardan gelen turistler bir destinasyonu ziyaret ettiklerinde yerel halk ile iletişime geçtikçe ve etkileşim kurdukça yerel çevre, ekonomi ve kültür üzerinde değişimler yaratır. Bu doğrultuda turizmin gelişimi destinasyon üzerinde yerel düzeyde ekonomik etkiler (Ennew, 2003; Tyrrell ve Johnston, 2006; Ivanov ve Webster, 2007; Puah, Jong, Ayob ve Ismail, 2018; Comerio ve Strozzi, 2019), çevresel etkiler (Cohen, 1978; Liu, Sheldon ve Var, 1987; Butler, 1991; Butler, 2000; Reeves, 2002; Buckley, 2011; Zhong, Deng, Song ve Ding, 2011) ve sosyal ve kültürel etkiler (King, Pizam ve Milman, 1993; Brunt ve Courtney, 1999; Carter ve Beeton, 2004; Gjerald, 2005; Nunkoo ve Ramkissoon, 2007; Wang, 2016) meydana getirmektedir (Lee, 2013; Stylidis, Biran, Sit ve Szivas, 2014; da Conceição Walkowski, dos Santos Pires ve Tricárico, 2019; Pratama ve Mandaasari, 2020; Gautam, 2023). Ancak bu değişimlerin sonuçları faydalı ve olumlu olabileceği gibi olumsuz ve istenmeyen sonuçlar da oluşturabilmektedir

(Mason ve Cheyne, 2000; Teye, Sirakaya ve Sönmez, 2002; Andereck, Valentine, Knopf ve Vogt, 2005; Vargas-Sanchez, Porras-Bueno ve de los Angeles Plaza-Mejía, 2011; Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016; Peters, Chan ve Legerer, 2018). Diğer bir ifadeyle turizmin gelişim gösterdiği yerlerdeki, destinasyonlardaki etkileri temel olarak olumlu ve olumsuz olarak değerlendirmekle birlikte ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel olmak üzere üç temel fayda ve maliyet kategorisinde değerlendirilmektedir (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016). Bu etkiler şu şekilde ifade edilebilir:

Tablo 1. Turizmin Etkileri

Boyut	Olumlu (Pozitif)	Olumsuz (Negatif)
Ekonomik Etkiler	Gelir Bölge sakinleri arasında artan istihdam İş fırsatları veya yiyecek, konaklama, el sanatları ve diğer faaliyetlerle ilgili artan satışlar Kârlı yerel işletmeler Döviz gelirleri Artan kamu ve özel yatırımlar Vergi gelirlerinde ve kişisel gelirden artış Yaşam standartlarında artış	Enflasyon Artan yaşam maliyetleri Mevsimsellik Bölge sakinlerinin mal ve hizmet fiyatlarında bir artış
Çevresel Etkiler	Cazibe merkezlerini iyileştirme Çevre koruma ve muhafaza Park, rekreasyon alanlarında artış	Ekolojik bozulma Kirlilik ve çöp Trafik sıkışıklığı Yaya ve araç trafiği ve park sorunları Doğal afetlere karşı zayıflık Gürültü kirliliği Hava kirliliği Atık su artışı ve su kirliliği Kontrolsüz nüfus artışı Avcılık, tuzak kurma ve balıkçılık gibi yaban hayatı tahribatı Doğal yaşam alanlarının bozulması Bitki tahribatı ve ormansızlaşma Orman yangınları Sulak alanların, toprağın ve plajların tahribatı Manzarayı bozan büyük binalar, çatışan ve uyumsuz mimari stiller Erozyon ve vandalizm gibi jeolojik oluşumlara verilen zararlar
Sosyo-kültürel Etkiler	Yaşam kalitesi artışı Gelişmiş veya ek toplumsal hizmetler Geleneksel faaliyetlerin, sanatların, el sanatlarının yeniden canlandırılması Kültürel sosyal yaşam tarzının canlandırılması Destekleyici kaynakların canlandırılması Geleneksel mimarilerin ve tarihi kalıntıların korunması Doğal manzaraların korunması Kültürel tesisler ve kültürel faaliyetlerin teşviki	Artan suç oranları ve ahlakın bozulması Kültürel sömürü ve ticarileşme Kalabalıklaşma Kaynakların aşırı kullanımı Kültürel kimlik doğrulama sorunları Yerel topluluk rahatsızlığı Yerli halk ile turistler arasında düşmanca ilişkilerin gelişmesi Bölge sakinlerinin alışkanlıkları, günlük rutinleri, sosyal yaşamları, inançları ve değerlerinde bozulma Psikolojik gerginlik Suç, uyuşturucu, fuhuş, kumar, alkol gibi etkinliklerin artışı

Kaynak: Liu ve Var, 1986; Andereck, Valentine, Knopf ve Vogt, 2005; Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016; Chang, Chien, Cheng ve Chen, 2018 çalışmalarından uyarlanmıştır.

“Turizm etkileri” kavramı, turizm alanyazınında yerel halk üzerindeki etkiler başta olmak üzere önemli tartışmalara yol açan bir konudur. Bir destinasyonda turizmin gelişiminin olumlu etkileri olmasının yanı sıra, yerel düzeyde olumsuz etkilerinin de olması sebebiyle bu alanda yapılan çalışmalara ağırlık verilmesine katkı sağlamaktadır (Ko Stewart, 2002). “Turizm etkisi” terimi ile

ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerin olumlu sonuçlar yaratması turizm gelişimini güçlendirir ve desteklerken, aksi durumda ise yerel halkın turizm algısında meydana gelen olumsuz sonuçlar turizmin gelişimini zayıflatmakta ve duraklatmaktadır.

Turizm ile yerel halkın yüz yüze kaldığı olumlu ve olumsuz etkilerin ne olduğunun bilinmesinin bazı avantajı bulunmaktadır. Olumlu etkiler destinasyonun güçlü yanlarını ortaya çıkarmaktadır. Özellikle olumsuz etkiler açısından sorunlara yönelik çözüm üretme bile etkilerin kaynaklarını belirlemenin turistler, yerel halk ve çevre arasında gerçekleşen etkileşimin boyutlarına odaklanılmasını sağlamaktadır (Çalışkan ve Tütüncü, 2008).

YÖNTEM

Turizm gelişiminin neden olduğu etkiler literatürden yola çıkarak ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkiler bağlamında üç temel boyutta yerel halk açısından olumlu ve olumsuz olarak ele alınmıştır. Bu açıdan Balıkesir ilinin Edremit ilçesinde gerçekleşen turizm faaliyetlerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığını anlamak ve ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerini tespit etmek amacıyla çalışma kaleme alınmıştır. Bu doğrultuda Edremit'te yaşayan yerel halkın cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim seviyesi, meslek, gelir düzeyi ve ikametgâh süresi değişkenlerine göre turizmin gelişimine verdiği desteğin farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın hipotezleri şu şekildedir:

H_1 : Edremit'te yaşayan yerel halkın turizm gelişime yönelik olumlu ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerine yönelik algısı yerel halkın bireysel özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H_2 : Edremit'te yaşayan yerel halkın turizm gelişime yönelik olumsuz ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerine yönelik algısı yerel halkın bireysel özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H_3 : Edremit'te yaşayan yerel halkın turizm gelişime yönelik verilen desteğin yerel halkın bireysel özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H_4 : Turizmin algılanan olumlu ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri ile turizm gelişimine verilen destek arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Araştırmanın evreni Edremit'te ikamet eden yerel halktır. Turizm etkisi bağlamında ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkiler açısından nispeten küçük bir destinasyon olması, doğal, tarihi ve kültürel çekiciliklerin turizm faaliyetlerinde ön plana çıkması, gelişmekte olan bir destinasyon olarak özellikle yaz aylarında yaşanan turist yoğunluğunun kış aylarındaki nüfus yoğunluğu ile karşılaştırıldığında oldukça fazla olması sebebiyle çalışma Balıkesir ili Edremit ilçesinde yaşayan yerel halkla ile görüşmeler yapmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. 2024 yılı Edremit ilçe nüfusu 173,689 kişidir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2025). Bu doğrultuda Edremit'te ikamet eden halk arasından kolayda örnekleme yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur. Kolayda örnekleme yöntemi, evren içerisinde araştırmanın inisiyatifiyle belirlendiği kolay, hızlı ve ekonomik biçimde örneklem hacmine ulaşana dek devam ederek veri toplamasıdır. Nicel araştırmalarda örneklem büyüklüğü $N > 100.000$ için 0,05 anlam düzeyi ve 0,05 örnekleme hatasına göre 384 kişiye ulaşılmalıdır (Ural ve Kılıç, 2011: s. 39-42). Verilen anket aracılığıyla ele edilmiştir. Anket yüz yüze olarak Edremit'te farklı mahallelerde ikamet eden yerel halk ile yüz yüze görüşmeler yapılarak 25 Ağustos-15 Eylül 2025 tarihleri arasında toplanmıştır. Değerlendirmeye alınan anket sayısı 395'tir.

Yerel halk açısından Edremit ilçesinde turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerini tespit etmek ve yerel halkın turizme verdiği desteği ölçmek için anket aracılığıyla veri toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm demografik bilgilerin yer aldığı cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, meslek ve ikametgâh süresi olarak ele alınmıştır. İkinci bölüm ise Güneş (2014) tarafından Antalya’da yapılan benzer bir araştırmada kullanılan ölçek vasıtasıyla oluşturulmuştur. Ölçeğin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,832’dir. Edremit turizminin yerel halk tarafından nasıl algılandığını ölçmek amacıyla her biri olumlu ve olumsuz ifadelerden oluşan ekonomik etkiler, çevresel etkiler, sosyo-kültürel etkiler yer almaktadır. Son olarak turizm gelişimine verilen desteğe ilişkin ifadeler yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle ikinci bölüm yerel halk tarafından turizmin algılanan sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel pozitif etkileri ile turizmin algılanan sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel negatif etkileri ve turizm gelişimine verilen desteği ölçmeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. Yerel halk tarafından turizmin algılanan sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel pozitif ve negatif etkileri ile turizm gelişimine verilen desteğe yönelik ifadeler 5’li Likert tipi ölçek (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca ilgili etik kurul izni (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, 22.08.2025 tarihli, 606418 sayılı) alınmıştır.

Veriler IBM SPSS V23 programında analiz edilmiştir. Normal dağılıma uygunluk Shapiro Wilk ve Kolmogorov Testleri ile incelenmiştir. Normal dağılıma uymayan ölçek puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman’s rho Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Bağımsız ikili gruplarda normal dağılıma uymayan verilerin karşılaştırılması Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Üç ve üzeri bağımsız gruplarda normal dağılıma uymayan verilerde Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki çoklu karşılaştırmada Dunn testi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık (güvenirlik) düzeyleri, Cronbach’s Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Tanımsal istatistikler Ortalama $\pm$ Standart Sapma, Ortanca (Minimum - Maksimum) olarak sunulmuştur. Önem düzeyi $p < 0,050$ olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca veriler IBM AMOS v24 ve IBM SPSS v23 programları ile analiz edilerek, Açıklayıcı faktör analizinde faktör çıkarımı için temel bileşenler analizi ve döndürme olarak Varimax metodu kullanılmıştır. Ölçeğe ait yapı geçerliliği DFA analizi ile incelenmiştir. Çoklu normallik varsayımının sağlanmadığından Hesaplama yöntemi olarak Bootstrap ML ve 5000 yeniden örneklem kullanılmıştır. Modellerin test edilmesinde yol analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde anket ile Edremit’te ikamet eden 395 kişiden elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

Kadınların oranı %50,1, erkek olanların oranı %49,9’dur. Medeni durumu evli olanların oranı %65,6, bekar olanların oranı %34,4’dur. 18-29 yaş aralığında olanların oranı %11,1, 30-39 yaş aralığında olanların oranı %20,5, 40-49 yaş aralığında olanların oranı %27,1, 50-59 yaş aralığında olanların oranı %16,5, 60-69 yaş aralığında olanların oranı %21,3, 70 ve üzeri olanların oranı %3,5’dir. Eğitim seviyesi ilköğretim olanların oranı %3, lise olanların oranı %38, ön lisans olanların oranı %15,2, lisans olanların oranı %38, lisansüstü olanların oranı %5,8’dir. Gelir düzeyi 10000 TL ve altı olanların oranı %4,1, 10001-25000 TL aralığında olanların oranı %13,4, 25001-40000 TL aralığında olanların oranı %18,5, 40001-55000 TL aralığında olanların oranı %31,1, 55001-70000 TL aralığında olanların oranı %12,7, 70001-85000 TL aralığında olanların oranı %9,6, 85001-100000 TL aralığında olanların oranı %5,6 iken 100001 TL ve üzeri olanların oranı %4,8’dir. Meslek işveren olanların oranı %4,3, öğrenci olanların oranı %1,5, ev hanımı olanların oranı %5,3, esnaf olanların oranı

%3,5, işçi olanların %26,1, memur olanların oranı %24,1, emekli olanların oranı %28,6 iken diğer olanların oranı %6,6'dır.

Tablo 2. Demografik Özelliklerin Tanımlayıcı İstatistiklerinin İncelenmesi

Değişkenler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	198	50,1
Erkek	197	49,9
Medeni durum		
Evli	259	65,6
Bekar	136	34,4
Yaş		
18-29	44	11,1
30-39	81	20,5
40-49	107	27,1
50-59	65	16,5
60-69	84	21,3
70 ve üzeri	14	3,5
Eğitim seviyesi		
İlköğretim	12	3
Lise	150	38
Ön lisans	60	15,2
Lisans	150	38
Lisansüstü	23	5,8
Gelir düzeyi		
10000 TL ve altı	16	4,1
10001-25000 TL	53	13,4
25001-40000 TL	73	18,5
40001-55000 TL	123	31,1
55001-70000 TL	50	12,7
70001-85000 TL	38	9,6
85001-100000 TL	22	5,6
100001 TL ve üzeri	19	4,8
Meslek		
İşveren	17	4,3
Öğrenci	6	1,5
Ev hanımı	21	5,3
Esnaf	14	3,5
İşçi	103	26,1
Memur	95	24,1
Emekli	113	28,6
Diğer	26	6,6

Herhangi bir meslek işaretlemeyerek açık uçlu olarak sunulan diğer seçeneği içerisinde avukat olanların oranı %7,7, belediye personeli olanların oranı %42,3, freelance olanların oranı %3,8,

gayrimenkul danışmanlığı olanların oranı %7,7, gıda teknisyeni olanların %3,8, inşaat mühendisi olanların oranı %7,7, lojistik direktörü, muhasebeci, mühendis, organizatör, özel sektör, şoför, T.C. Edremit Belediye Meclis Üyesi ve aynı zamanda işletmeci olanların oranı %3,8'dir.

Tablo 3. Meslek grubunda Diğer Olarak Belirten Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistiklerinin İncelenmesi

Meslek Diğer	Frekans	Yüzde
Avukat	2	7,7
Belediye Personeli	11	42,3
Freelance	1	3,8
Gayrimenkul Danışmanlığı	2	7,7
Gıda Teknisyeni	1	3,8
İnşaat Mühendisi	2	7,7
Lojistik Direktörü	1	3,8
Muhasebeci	1	3,8
Mühendis	1	3,8
Organizatör	1	3,8
Özel sektör	1	3,8
Şoför	1	3,8
T.C. Edremit Belediye Meclis Üyesi ve İşletmeci	1	3,8

Tablo 4. Cinsiyete Göre Ölçekler Arasındaki Farkın Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsiyet		Test İstatistiği	p ^x
	Kadın	Erkek		
Ekonomik pozitif etki	175 (5 - 25)	180 (5 - 25)	19363	0,902
Ekonomik negatif etki	60 (3 - 15)	60 (3 - 15)	18388	0,323
Çevresel pozitif etki	120 (4 - 20)	100 (4 - 20)	17254	0,047
Çevresel negatif etki	80 (4 - 20)	80 (4 - 20)	17518	0,079
Sosyokültürel pozitif etki	130 (4 - 20)	120 (4 - 20)	18440	0,347
Sosyokültürel negatif etki	130 (4 - 20)	120 (4 - 20)	17058	0,031
Turizm gelişimine verilen destek	160 (4 - 20)	160 (4 - 20)	20723	0,279

^xMann Whitney U testi; Ortanca (Minimum - Maksimum)

Cinsiyete göre ekonomik pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. ($p=0,902$). Kadınların ortancası 175 iken, erkeklerin ortancası 180 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre ekonomik negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. ($p=0,323$). Kadınların ortancası 60 iken, erkeklerin ortancası 60 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre çevresel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,047$). Kadınların ortancası 120 iken, erkeklerin ortancası 100 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre çevresel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,079$). Kadınların ortancası 80 iken, erkeklerin ortancası 80 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre sosyokültürel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,347$). Kadınların ortancası 130 iken, erkeklerin 120 ortancası olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre sosyokültürel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,031$). Kadınların ortancası 130 iken, erkeklerin

ortancası 120 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre turizm gelişimine verilen destek ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,279$). Kadınların ortancası 160 iken, erkeklerin ortancası da 160 olarak bulunmuştur.

Tablo 5. Mesleğe Göre Ölçek Toplamlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Meslekler								Test İstatistiği	p [*]
	İşveren	Öğrenci	Ev hanımı	Esnaf	İşçi	Memur	Emekli	Diğer		
Ekonomik pozitif etki	16 (5 - 25)	15,5 (10 - 23)	19 (13 - 24)	19,5 (6 - 25)	17 (5 - 25)	18 (7 - 24)	18 (5 - 25)	18,5 (5 - 25)	4,058	0,773
Ekonomik negatif etki	8 (3 - 14)	5 (3 - 9)	7 (3 - 12)	7 (3 - 12)	6 (3 - 15)	6 (3 - 15)	7 (3 - 15)	6 (3 - 14)	10,158	0,180
Çevresel pozitif etki	9 (4 - 20)	12,5 (8 - 20)	10 (5 - 19)	10 (4 - 20)	12 (4 - 20)	10 (4 - 20)	11 (4 - 20)	10 (4 - 20)	8,084	0,325
Çevresel negatif etki	7 (4 - 19) ^{ab}	9 (6 - 11) ^{ab}	9 (6 - 18) ^{ab}	9 (4 - 20) ^{ab}	8 (4 - 20) ^{ab}	7 (4 - 17) ^a	8 (4 - 20) ^b	7,5 (4 - 17) ^{ab}	17,496	0,014
Sosyokültürel pozitif etki	11 (4 - 20)	10,5 (5 - 13)	14 (5 - 19)	14,5 (4 - 18)	13 (4 - 20)	13 (5 - 20)	12 (4 - 20)	12,5 (6 - 20)	4,461	0,704
Sosyokültürel negatif etki	13 (6 - 20)	13 (5 - 17)	14 (7 - 19)	16 (8 - 20)	13 (4 - 20)	13 (4 - 20)	14 (4 - 20)	12 (8 - 20)	6,787	0,451
Turizm gelişimine verilen destek	17 (4 - 20)	14 (12 - 20)	16 (9 - 20)	18 (13 - 20)	16 (4 - 20)	17 (4 - 20)	16 (4 - 20)	18 (4 - 20)	11,680	0,112

*Kruskall Wallis-H Testi; Ortanca (Minimum - Maksimum); a-b Her bir satır içerisinde aynı harfe sahip meslekler arasında anlamlı bir fark yoktur

Mesleğe göre ekonomik pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,773$). İşveren olanların ortancası 16, öğrenci olanların 15,5, ev hanımı olanların 19, esnaf olanların 19,5, işçi olanların 17, memur olanların 18, emekli olanların 18, diğer olanların 18,5 olarak bulunmuştur. Mesleğe göre ekonomik negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,18$). İşveren olanların ortancası 8, öğrenci olanların 5, ev hanımı olanların 7, esnaf olanların 7, işçi olanların 6, memur olanların 6, emekli olanların 7, diğer olanların 6 olarak bulunmuştur. Mesleğe göre çevresel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,325$). İşveren olanların ortancası 9, öğrenci olanların 12,5, ev hanımı olanların 10, esnaf olanların 10, işçi olanların 12, memur olanların 10, emekli olanların 11, diğer olanların 10 olarak bulunmuştur. Mesleğe göre çevresel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,014$). İşveren olanların ortancası 7, öğrenci olanların 9, ev hanımı olanların 9, esnaf olanların 9, işçi olanların 8, memur olanların 7, emekli olanların 8, diğer olanların 7,5 olarak bulunmuştur. Memur ve emekli meslekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Mesleğe göre sosyokültürel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,704$). İşveren olanların ortancası 11, öğrenci olanların 10,5, ev hanımı olanların 14, esnaf olanların 14,5, işçi olanların 13, memur olanların 13, emekli olanların 12, diğer olanların 12,5 olarak bulunmuştur. Mesleğe göre sosyokültürel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,451$). İşveren olanların ortancası 1, öğrenci olanların 13, ev hanımı olanların 14, esnaf olanların 16, işçi olanların 13, memur olanların 13, emekli olanların 14, diğer olanların 12 olarak bulunmuştur. Mesleğe göre turizm gelişimine verilen destek ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,112$). İşveren olanların ortancası 17, öğrenci olanların 14, ev hanımı olanların 16, esnaf olanların 18, işçi olanların 16, memur olanların 17, emekli olanların 16, diğer olanların 18 olarak bulunmuştur.

Yaşa göre ekonomik pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,037$). 18-29 olanların ortancası 18,5, 30-39 olanların 18, 40-49 olanların 17, 50-59 olanların 18, 60-69 olanların 19, 70 ve üzeri olanların ortancası 13,5 olarak bulunmuştur. 60-69 ile 70 ve üzeri yaş grupları arasında, 30-39 ile 70 ve üzeri yaş grupları arasında ve 18-29 ile 70 ve üzeri grupları arasında fark gözlemlenmiştir. Yaşa göre ekonomik negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,025$). 18-29 olanların ortancası 6, 30-39 olanların 7, 40-49 olanların 6, 50-59 olanların 6, 60-69 olanların 7, 70 ve üzeri olanların ortancası 8,5 olarak bulunmuştur. Çoklu karşılaştırma sonucuna göre ekonomik negatif etki ölçeği ile yaş grupları

arasında fark gözlemlenmemiştir. Yaşa göre çevresel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,063$). 18-29 olanların ortancası 13, 30-39 olanların 10, 40-49 olanların 10, 50-59 olanların 10, 60-69 olanların 12, 70 ve üzeri olanların ortancası 10,5 olarak bulunmuştur. Yaşa göre çevresel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,001$). 18-29 olanların ortancası 8,5, 30-39 olanların 8, 40-49 olanların 7, 50-59 olanların 7, 60-69 olanların 10, 70 ve üzeri olanların ortancası 7,5 olarak bulunmuştur. 40-49 ile 60-69 yaş grupları arasında, 50-59 ile 60-69 yaş grupları arasında fark gözlemlenmiştir. Yaşa göre sosyokültürel pozitif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,074$). 18-29 olanların ortancası 14, 30-39 olanların 13, 40-49 olanların 12, 50-59 olanların 12, 60-69 olanların 14, 70 ve üzeri olanların ortancası 10,5 olarak bulunmuştur. Yaşa göre sosyokültürel negatif etki ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,004$). 18-29 olanların ortancası 12, 30-39 olanların 12, 40-49 olanların 12, 50-59 olanların 14, 60-69 olanların 15, 70 ve üzeri olanların ortancası 14,5 olarak bulunmuştur. 18-29 ile 60-69 yaş grupları arasında, 40-49 ile 60-69 yaş grupları arasında fark gözlemlenmiştir. Yaşa göre turizm gelişimine verilen destek ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p=0,024$). 18-29 olanların ortancası 18, 30-39 olanların 16, 40-49 olanların 15, 50-59 olanların 16, 60-69 olanların 16, 70 ve üzeri olanların ortancası 17 olarak bulunmuştur. Çoklu karşılaştırma sonucuna göre turizm gelişimine verilen destek ölçeği ile yaş grupları arasında fark gözlemlenmemiştir.

Tablo 6. Yaşa Göre Ölçek Toplamlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Yaş Grupları						Test İstatistiği	p*
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 ve üzeri		
Ekonomik pozitif etki	18,5 (10-25) ^a	18 (5-25) ^a	17 (5-25) ^{ab}	18 (5-25) ^{ab}	19 (5-25) ^a	13,5 (5-20) ^b	11,867	0,037
Ekonomik negatif etki	6 (3-12)	7 (3-15)	6 (3-15)	6 (3-14)	7 (3-15)	8,5 (3-15)	12,790	0,025
Çevresel pozitif etki	13 (4-20)	10 (4-20)	10 (4-20)	10 (4-20)	12 (4-20)	10,5 (4-18)	10,483	0,063
Çevresel negatif etki	8,5 (4-17) ^{ab}	8 (4-20) ^{ab}	7 (4-20) ^a	7 (4-19) ^a	10 (4-20) ^b	7,5 (4-20) ^{ab}	23,861	<0,001
Sosyokültürel pozitif etki	14 (5-20)	13 (4-20)	12 (4-20)	12 (4-20)	14 (4-20)	10,5 (4-18)	10,030	0,074
Sosyokültürel negatif etki	12 (4-20) ^a	12 (4-20) ^{ab}	12 (4-20) ^a	14 (4-20) ^{ab}	15 (5-20) ^b	14,5 (7-20) ^{ab}	17,298	0,004
Turizm gelişimine verilen destek	18 (7-20)	16 (4-20)	15 (4-20)	16 (4-20)	16 (4-20)	17 (8-20)	12,964	0,024

*Kruskall Wallis-H Testi; Ortanca (Minimum - Maksimum); ^{a-b}Her bir satır içerisinde aynı harfe sahip yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 7. Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri, Güvenilirlik Katsayıları ve Korelasyonları

	Ortalama $\pm$ ss	Ortanca (Min-Mak)	Cronbach's Alpha	1	2	3	4	5	6	7
1.Ekonomik pozitif etki	17,26 $\pm$ 4,94	18 (5 - 25)	0,850	---						
2.Ekonomik negatif etki	7,1 $\pm$ 3,11	6 (3 - 15)	0,775	0,008 _x	---					
3.Çevresel pozitif etki	11,27 $\pm$ 4,6	11 (4 - 20)	0,847	0,443 _x	0,213 _x	---				
4.Çevresel negatif etki	8,75 $\pm$ 4,05	8 (4 - 20)	0,860	0,175 _x	0,410 _x	0,451 _x	---			
5.Sosyokültürel pozitif etki	12,46 $\pm$ 4,03	13 (4 - 20)	0,832	0,522 _x	0,099 _x	0,533 _x	0,291 _x	---		
6.Sosyokültürel negatif etki	12,82 $\pm$ 4,07	13 (4 - 20)	0,775	0,171 _x	0,331 _x	0,335 _x	0,428 _x	0,275 _x	---	
7.Turizm gelişimine verilen destek	15,28 $\pm$ 4,26	16 (4 - 20)	0,894	0,269 _x	-0,085 _x	0,285 _x	0,070 _x	0,411 _x	0,051 _x	---

*Spearman's rho katsayısı (r); Cronbach's Alpha: Güvenilirlik katsayısı; Ortalama $\pm$ Standart Sapma; Ortanca (Minimum - Maksimum)

Ekonomik pozitif etki ölçeğinin ortalaması 17,26, ortanca değeri 18 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,850 ile yüksek derecede güvenilirdir. Ekonomik negatif etki ölçeğinin ortalaması 7,10, ortanca değeri 6 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,775 ile oldukça güvenilirdir. Çevresel pozitif etki ölçeğinin ortalaması 11,27, ortanca değeri 11 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,847 ile yüksek derecede güvenilirdir. Çevresel negatif etki ölçeğinin ortalaması 8,75, ortanca değeri 8 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,860 ile yüksek derecede güvenilirdir. Sosyokültürel pozitif etki ölçeğinin ortalaması 12,46, ortanca değeri 13 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,832 ile yüksek derecede güvenilirdir. Sosyokültürel negatif etki ölçeğinin ortalaması 12,82, ortanca değeri 13 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,775 ile oldukça güvenilirdir. Turizm gelişimine verilen destek ölçeğinin ortalaması 15,28, ortanca değeri 16 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değeri 0,894 ile yüksek derecede güvenilirdir. Çevresel pozitif etki ile ekonomik pozitif etki ölçekleri arasında istatistiksel olarak orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,443$; $p<0,001$). Çevresel pozitif etki ile ekonomik negatif etki ölçekleri arasında istatistiksel olarak düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,213$; $p<0,001$). Çevresel negatif etki ile ekonomik pozitif etki ölçekleri arasında çok düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,175$; $p<0,001$). Çevresel negatif etki ile ekonomik negatif ölçekleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,410$; $p<0,001$). Çevresel negatif etki ile çevresel pozitif etki ölçekleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,451$; $p<0,001$).

Sosyokültürel pozitif etki ile ekonomik pozitif etki ölçekleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,522$; $p<0,001$). Sosyokültürel pozitif etki ile çevresel pozitif etki ölçekleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,533$; $p<0,001$). Sosyokültürel pozitif etki ile çevresel negatif etki ölçekleri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,291$; $p<0,001$). Sosyokültürel negatif etki ile ekonomik pozitif etki ölçekleri arasında çok düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,171$; $p<0,001$). Sosyokültürel negatif etki ile ekonomik negatif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0,331$; $p<0,001$). Sosyokültürel negatif etki ile çevresel pozitif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0,335$; $p<0,001$). Sosyokültürel negatif etki ile çevresel negatif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0,428$; $p<0,001$). Sosyokültürel negatif etki ile sosyokültürel pozitif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0,275$; $p<0,001$). Turizm gelişimine verilen destek ile ekonomik pozitif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır ($r=0,269$; $p<0,001$). Turizm gelişimine verilen destek ile çevresel pozitif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır ($r=0,285$; $p<0,001$). Turizm gelişimine verilen destek ile sosyokültürel pozitif etki ölçekleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmaktadır ($r=0,411$; $p<0,001$).

Tablo 8. Ölçekler arasındaki ilişkinin Spearman's rho korelasyon katsayı sonuçları (p değerleri)

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7
1.Ekonomik pozitif etki	---						
2.Ekonomik negatif etki	0,877	---					
3.Çevresel pozitif etki	<0,001	<0,001	---				
4.Çevresel negatif etki	<0,001	<0,001	<0,001	---			
5.Sosyokültürel pozitif etki	<0,001	0,050	<0,001	<0,001	---		
6.Sosyokültürel negatif etki	0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	---	
7.Turizm gelişimine verilen destek	<0,001	0,093	<0,001	0,164	0,001	0,316	---

*Spearman's rho katsayısı (p)

Tablo 9. Ölçeğe ait AFA sonuçları

	Ekonomik Pozitif Etki	Turizm Gelişimine Verilen Destek	Çevresel Negatif Etki	Çevresel Pozitif Etki	Sosyokültürel Negatif Etki	Sosyokültürel Pozitif Etki	Ekonomik Negatif Etki	Extraction (Çıkarım)
Ekonomik Pozitif Etki 3	0,843							0,771
Ekonomik Pozitif Etki 2	0,831							0,750
Ekonomik Pozitif Etki 4	0,764							0,664
Ekonomik Pozitif Etki 5	0,678							0,625
Ekonomik Pozitif Etki 1	0,614							0,541
Turizm Gelişimine Verilen Destek 3		0,878						0,834
Turizm Gelişimine Verilen Destek 2		0,845						0,786
Turizm Gelişimine Verilen Destek 1		0,832						0,730
Turizm Gelişimine Verilen Destek 4		0,826						0,735
Çevresel Negatif Etki 2			0,798					0,777
Çevresel Negatif Etki 3			0,792					0,718
Çevresel Negatif Etki 1			0,77					0,720
Çevresel Negatif Etki 4			0,722					0,688
Çevresel Pozitif Etki 2				0,867				0,844
Çevresel Pozitif Etki 1				0,8				0,739
Çevresel Pozitif Etki 3				0,76				0,754
Çevresel Pozitif Etki 4				0,496				0,442
Sosyokültürel Negatif Etki 2					0,79			0,675
Sosyokültürel Negatif Etki 1					0,76			0,615
Sosyokültürel Negatif Etki 3					0,707			0,590
Sosyokültürel Negatif Etki 4					0,645			0,592
Sosyokültürel Pozitif Etki 1						0,778		0,740
Sosyokültürel Pozitif Etki 2						0,777		0,773
Sosyokültürel Pozitif Etki 4						0,716		0,623
Sosyokültürel Pozitif Etki 3						0,559		0,591
Ekonomik Negatif Etki 1							0,847	0,785
Ekonomik Negatif Etki 2							0,827	0,813
Ekonomik Negatif Etki 3							0,632	0,567
Özdeğer	3,355	3,175	2,897	2,835	2,555	2,522	2,144	
VAO	11,983	11,338	10,345	10,124	9,125	9,007	7,657	
KVAO	11,983	23,321	33,666	43,791	52,916	61,923	69,58	

VAO: Varyans açıklama oranı, KVAO: Kümülatif varyans açıklama oranı, K-M-O=0,862; Bartlett's Testi ($\chi^2=6042,949$; $p<0,001$)

Açıklayıcı faktör analizinde faktör çıkarımı için temel bileşenler metodu ve döndürme işlemi için de varimax yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizi sonucunda bir faktör altında en az üç madde olması ve bir maddenin farklı faktörler altındaki değerleri arasındaki farkın 0,1'den büyük olması gerekmektedir. Ölçekte binişik bir maddenin olmaması gereklidir. Faktör yüklerinin ise 0,4'ten yüksek olması gereklidir. İlk aşamada gerçekleştirilen analiz sonucunda bütün şartlar sağlanmıştır. Faktör yükleri 0,4 üzerinde elde edilmiştir. Extraction değerlerinin tamamının 0,3 ve üzerindedir (Nunally, 1978). Analiz sonucunda KMO değeri 0,862 ve Bartlett testi ki-kare değeri de 6042,949 ($p<0,001$) olarak elde edilmiştir. Bu değerler veri setinin faktör analizi için

uygunluğunu ortaya koymaktadır. Toplam 7 boyut ile toplam varyansın %69,58'lik kısmı açıklanmaktadır.

Tablo 10. Ölçeğe ait DFA sonuçları

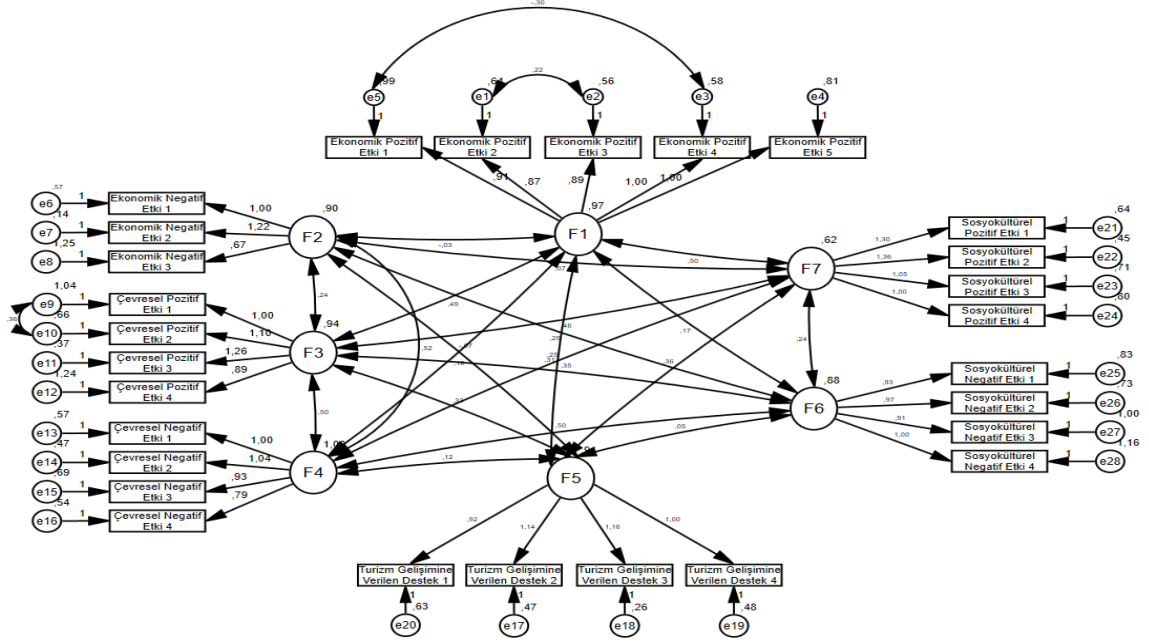
			β^1 (%95 GA)	β^2 (%95 GA)	S. Hata	Test İstatistiği	p	R ²
ep1	<---	F1	0,669 (0,593: 0,738)	0,908 (0,781: 1,055)	0,076	11,974	<0,001	0,447
ep2	<---	F1	0,728 (0,658: 0,788)	0,865 (0,742: 0,997)	0,063	13,753	<0,001	0,530
ep3	<---	F1	0,76 (0,702: 0,813)	0,888 (0,779: 1,008)	0,062	14,407	<0,001	0,578
ep4	<---	F1	0,791 (0,725: 0,849)	0,998 (0,872: 1,131)	0,070	14,290	<0,001	0,626
ep5	<---	F1	0,739 (0,673: 0,8)	1 (1: 1)	---	---	---	0,546
en1	<---	F2	0,782 (0,711: 0,846)	1 (1: 1)	---	---	---	0,612
en2	<---	F2	0,952 (0,9: 1,01)	1,222 (1,083: 1,409)	0,080	15,348	<0,001	0,906
en3	<---	F2	0,497 (0,396: 0,59)	0,675 (0,534: 0,827)	0,069	9,835	<0,001	0,247
cp1	<---	F3	0,689 (0,601: 0,765)	1 (1: 1)	---	---	---	0,475
cp2	<---	F3	0,796 (0,719: 0,864)	1,103 (0,992: 1,232)	0,060	18,267	<0,001	0,633
cp3	<---	F3	0,896 (0,85: 0,937)	1,258 (1,104: 1,476)	0,089	14,200	<0,001	0,803
cp4	<---	F3	0,613 (0,52: 0,691)	0,888 (0,726: 1,069)	0,081	10,907	<0,001	0,375
cn1	<---	F4	0,798 (0,737: 0,853)	1 (1: 1)	---	---	---	0,636
cn2	<---	F4	0,835 (0,784: 0,879)	1,036 (0,954: 1,14)	0,060	17,278	<0,001	0,697
cn3	<---	F4	0,747 (0,675: 0,807)	0,933 (0,819: 1,051)	0,061	15,263	<0,001	0,558
cn4	<---	F4	0,734 (0,654: 0,8)	0,793 (0,661: 0,928)	0,053	14,969	<0,001	0,539
tg2	<---	F5	0,844 (0,785: 0,896)	1,136 (0,976: 1,342)	0,060	19,020	<0,001	0,713
tg3	<---	F5	0,909 (0,87: 0,944)	1,163 (1,05: 1,317)	0,056	20,698	<0,001	0,827
tg1	<---	F5	0,742 (0,66: 0,813)	0,92 (0,773: 1,095)	0,057	16,011	<0,001	0,550
tg4	<---	F5	0,809 (0,734: 0,87)	1 (1: 1)	---	---	---	0,654
skn1	<---	F6	0,69 (0,593: 0,777)	0,926 (0,73: 1,189)	0,087	10,590	<0,001	0,477
skn2	<---	F6	0,729 (0,634: 0,814)	0,971 (0,758: 1,27)	0,089	10,937	<0,001	0,531
skn3	<---	F6	0,649 (0,543: 0,753)	0,908 (0,731: 1,126)	0,090	10,146	<0,001	0,422
skn4	<---	F6	0,656 (0,549: 0,753)	1 (1: 1)	---	---	---	0,431
skp1	<---	F7	0,789 (0,723: 0,843)	1,301 (1,107: 1,54)	0,100	13,045	<0,001	0,622
skp2	<---	F7	0,847 (0,795: 0,894)	1,359 (1,172: 1,597)	0,099	13,676	<0,001	0,717
skp3	<---	F7	0,7 (0,617: 0,771)	1,046 (0,892: 1,228)	0,088	11,871	<0,001	0,490
skp4	<---	F7	0,66 (0,582: 0,734)	1 (1: 1)	---	---	---	0,436

β^1 : Standartlaştırılmış beta katsayısı, β^2 : Standartlaştırılmamış beta katsayısı; GA: Güven Aralığı

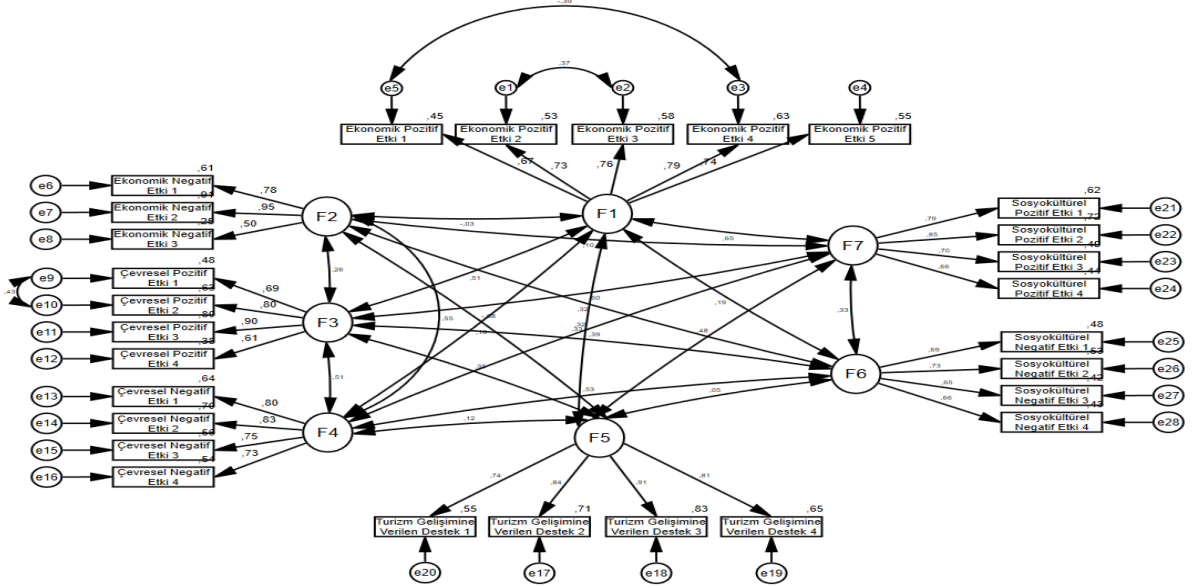
Doğrulamalı faktör analizinde çalışmaya başlamadan önce verilerle ilgili tüm sorunlar (uç değerler, basık ve çarpık değerler, eksik veri vb.) giderilmelidir. Maksimum olabilirlik kullanılabilirliği için verilerin normal dağılıma uygun olması gerekmektedir. Yapılan Multivariate normallik testinde kritik değerin 34,586 olduğu belirlenmiştir. Bu değerin 10'un altında olması mükemmel bir sonuç iken 20'ye kadar genellikle sorun teşkil etmediği yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur. (Gürbüz, 2019: 30). Çoklu normallik varsayımı sağlanmadığı için hesaplama yöntemi olarak Bootstrap ML yöntemi kullanılmıştır.

Toplam 28 madde ile oluşturulan birinci düzey doğrulamalı faktör analizi gerçekleştirilmiş ve uyum değerleri incelendiğinde CMIN/DF (841,700/326)=2,582, GFI=0,874, IFI=0,912, CFI=0,911,

RMSEA=0,064, SRMR=0,060 olarak elde edilmiştir. Ayrıca maddelere ait tüm yol katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Modele ait yapı geçerliliği sağlanmıştır.

Şekil 1. Standardize Olmayan Beta Katsayıları

Şekil 2. Standardize Beta Katsayıları

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bir destinasyonda turizmin gelişimi sürekli olarak o bölgede yaşayan yerel halk üzerinde ekonomik, sosyokültürel ve çevresel olmak üzere etkiler bırakmaktadır. Ancak bu etkiler olumlu yönde olabileceği gibi, olumsuz olarak da karşımıza çıkabilmektedir (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016). Bu noktada temel husus, yerel halk tarafından sergilenen kabul ve destek ile turizmin gelişiminin saygı, güven ve uygulanabilirlik göstermesidir (Chang vd., 2018). Bu açıdan uygulanabilirlik önem kazanmaktadır. Turizmi daha sürdürülebilir kılmak; sektörün olumsuz

etkilerini kontrol etmek ve yönetmekten öte yerel halka ekonomik ve sosyal fayda sağlama ve çevrenin korunması konusunda farkındalık ve destek sağlama noktasında öne çıkmaktadır. Turizmin faydalarını güçlendirmeyi ve maliyetlerini düşürmeyi hedefleyen politika ve eylemler ile hareket edilmelidir (United Nations Environment Programme & World Tourism Organization, 2005:2).

Turizm gelişiminden sağlanan fayda ve katlanılan maliyetler açısından yerel halk turizmden fayda sağladığı ölçüde turizmin gelişimini destekler ancak turizmin gelişimi neticesinde katlanılan maliyetler arttığında ise turizme desteğini geri çeker (Perdue, Long ve Allen, 1990; Ap, 1992; Gursoy, Jurowski ve Uysal, 2002; Smallman ve Moore, 2010; Nunkoo ve Ramkissoon, 2011; Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016). Bu açıdan her destinasyonun uzun dönemli bir planlamaya ve sürdürülebilir bir yapıya ulaşması gerekmektedir.

Araştırmanın amacı Edremit'te ikamet eden yerel halkın turizm gelişiminin sonuçları doğrultusunda ortaya çıkan pozitif ve negatif ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilere yönelik algılarını cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim seviyesi, meslek, gelir düzeyi ve ikametgâh süresi gibi değişkenlere göre değerlendirmektir. Bu doğrultuda araştırma sonucunda ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkiler ile demografik özelliklerden cinsiyet dikkat çekicidir. Cinsiyet açısından olumlu ve olumsuz ekonomik etkiler arasında bir fark bulunmamış olup yalnızca olumsuz sosyo-kültürel etkiler ile çevresel pozitif etkiler arasında bir fark göze çarpmaktadır. Olumsuz sosyo-kültürel etkiler yerel halkın yaşam tarzı ile ilgili olduğundan turizmin kültürel ve sosyal yaşamı etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda kadınlar erkeklere göre turizmin gelişiminin olumsuz sosyo-kültürel etkiler doğurduğunu ifade etmiştir. Turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri değer sistemlerinde, toplumsal davranışlarda, aile ilişkilerinde, kolektif yaşam tarzlarında, ahlaki davranışlarda, geleneksel törenlerde ve yerel halkın toplumsal örgütlerinde meydana gelen istenmeyen bozulmaları işaret etmektedir (Jaafar, Ismail ve Rasoolimanesh, 2015). Buna karşın cinsiyete göre çevresel pozitif etkideki fark olumsuz sosyo-kültürel etkilerden daha fazla olup, kadınlar erkeklere göre turizmin gelişiminin olumlu çevresel etkiler yarattığını düşünmektedir.

İşveren, memur, öğrenci, ev hanımı, işçi, emekli ve açık uçlu olarak bırakılan diğer seçeneklerinin yer aldığı meslek gruplarına göre olumlu ve olumsuz ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler ile olumlu çevresel etkiler bağlamında bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak mesleğe göre olumsuz çevresel etkiler farklılık göstermektedir. Bu meslek grupları arasında özellikle memurlar ve emekliler arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları arasında memur ve emeklerin toplamı % 52,7'ye ulaşmaktadır. Edremit bölgesi yerel halkı arasında emekli olanların yoğunluğu sosyal hayat içerisinde de göze çarpmaktadır. Türkiye Emekliler Derneği'nin 2024 yılında yaptığı Emeklilerin Yaşadığı Yerler Araştırması'na göre Balıkesir en çok emekli nüfusu olan iller arasında yer almakta olup, aktif çalışan sayısından daha fazla emekli yaşadığı belirtilmiştir (Türkiye Emekliler Derneği, 2024: 8). Bu açıdan Balıkesir ve Edremit'te yoğun bir emekli nüfusu bulunmaktadır. Boş zaman değerlendirme faaliyetleri, iklimi, sağlıklı yaşam koşullarının uygunluğu gibi faktörlerin etkisi ile tercih edilebilir olduğu varsayılabilir. Ancak bu husus ve nedenleri ayrı bir araştırma konusu ortaya çıkarmaktadır. Aktif çalışanlar arasında araştırmanın katılımcılarına bakıldığında sırasıyla emekliler, işçiler ve memurlardan oluşan bir nüfus görülmektedir. Ancak yalnızca turizmin olumsuz çevresel sorunlara yol açtığına yönelik bakış açısı memur ve emeklilerde tespit edilmiştir. Bu durum memurların eğitim seviyesinin nispeten daha yüksek olduğu varsayımından kaynaklanmış olabilir. Emekliler ise boş zaman değerlendirme seçenekleri ile daha çok çevresel alanlara, doğaya, tabiata yönelme eğilimde olduklarından dikkat çekici bir biçimde farklılık gösterdikleri ile açıklanabilir. Bu durumun nedenlerini tespit etmek ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir.

Yaş değişkeni bağlamı diğer değişkenlere nazaran en çok farklılıkların olduğu değişkendir. Kuşak farklılıkları sebebiyle bu durumun nispeten daha fazla dikkat çekici olduğu tespit edilmiştir. Yaşa bağlı olarak olumlu ve olumsuz ekonomik etkiler bağlamında farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle yaş ortalaması yükseldikçe turizmin ekonomik pozitif etkileri olduğu düşünülmektedir ancak 70 yaş ve üzeri olan bireylerde tam tersi bir bakış açısı bulunmaktadır. Ancak dikkat çekici bir diğer sonuç da şudur ki yaş ortalaması yükseldikçe turizmin ekonomik negatif etkileri olduğu da tespit edilmiştir. Bu bağlamda yerel halk turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik etkilerini yaşları ilerledikçe algılama eğilimleri de artmaktadır. Yaşa bağlı olarak olumlu çevresel etkiler bağlamında bir farklılık bulunmamakla birlikte, olumsuz çevresel etkiler değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda yaş grupları arasında özellikle 60-69 yaş grubu diğer gruplardan öne çıkmaktadır. Benzer biçimde yaşa bağlı olarak olumlu sosyo-kültürel etkiler bağlamında bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak olumsuz sosyo-kültürel etkiler incelendiğinde 18-49 yaş aralığındaki bireyler benzer bir dağılım sergilerken, 50 yaş üzerindeki bireylerde turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkilerinin algılanışında bir artış gözlemlenmektedir. Yaş değişkeni ile turizme verilen destek incelendiğinde araştırmanın yaş aralıkları ile genç nüfus (18-29 yaş aralığı) ile en yaşlı nüfus (70 yaş ve üzeri) kategorilerinde turizm gelişimine verilen desteğe ilişkin algıları yüksektir. Ancak genç nüfusta bu oran nispeten biraz daha fazladır. 30-69 yaş aralığındaki bireylerde turizme verilen desteğe ilişkin algılar benzerlikler göstermektedir.

Genel itibarıyla yerel halkın turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilere ilişkin algıları incelendiğinde sırasıyla ekonomik pozitif etkiler, çevresel pozitif etkiler ve sosyo-kültürel negatif etkiler yer almaktadır. Bu sırayı çevresel negatif etkiler, sosyo-kültürel pozitif etkiler takip etmekte olup benzer ortalamalara sahiptirler. Ancak turizmin pozitif ekonomik etkileri en yüksek orandayken, en düşük oranda yine ekonomik negatif etkileri bulunmaktadır. Bu açıdan ekonomik etkiler önemli bir yere sahip olup, Edremit'te turizmin gelişimi açısından diğer etkilere nazaran öne çıkmaktadır. Ekonomik ve çevresel etkiler incelendiğinde her ikisinde de olumlu algının olumsuz algıdan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak sosyo-kültürel etkiler incelendiğinde olumsuz sosyo-kültürel etkiler nispeten olumlulardan daha fazladır. Bu doğrultu Edremit'te yaşayan yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algıları incelendiğinde önem sırasına göre ekonomik etkiler, çevresel etkiler ve son olarak sosyo-kültürel etkiler yer almaktadır. Turizme verilen destek bağlamında ise katılımcıların çok büyük bir çoğunluğunun olumlu cevaplar vererek turizme olan destek ve kabullerini gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Turizmin etkileri bağlamında erken dönem araştırmalarda yalnızca kolayca ölçülebilen ekonomik sonuçlar dikkate alınarak çevresel ve sosyo-kültürel etkiler göz ardı edilmiştir. Ancak mevcut geldiğimiz noktada, ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel sonuçlar turizmin gelişimini ve sürdürülebilirliği teşvik etmek amacıyla bütüncül bir bakış açısı ile ele alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Andriotis, 2007). Bir bölgenin gelişimde turizmin yol açtığı olumlu ve olumsuz sonuçlar yadsınamaz bir biçimde kabul edilmekte ve incelenmektedir. Turizm gelişimi bağlamsal olarak insanlar ve yerler (destinasyonlar) arasında olumlu ve olumsuz sonuçları ile farklılıklar göstermektedir. Turizm olası etkilerini anlamak turizm planlamasının ayrılmaz bir parçası olarak karar alma ve fayda paylaşımında yerel halkın katılımını gerektirir (Eyisi, Lee ve Trees, 2023). Bu açıdan olumsuz sonuçları bertaraf etmek, yönetmek ve olumluya çevirmek amacıyla devletin ve yerel yönetimlerin politika ve planlarının sürdürülebilirlik perspektifiyle oluşturulması gerekmektedir. Potansiyel bir turistik destinasyondaki yerel halk, turizmin kendi çevrelerinde gerçekleşmesi nedeniyle birincil paydaşlardır. Bu doğrultuda yerel halk turizmi dost canlısı bir sektör olarak algıladığı sürece, gelişimini desteklemeye ve olumsuz etkilerini azaltmaya katkıda bulunmaya motive olacaktır (Lawson, 2013). Bu açıdan turizm aynı anda hem sürdürülebilir hem de rekabetçi olmalıdır (Goeldner ve Ritchie, 2011: 330-331). Bu sebeple turizmin gelişimde yer alan paydaşlar olarak devlet, yerel yönetim, turizmden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen

işletmeler, yerel halk ve turistleri de kapsayacak biçimde uzun vadeli, sürdürülebilir ve rekabetçi bir turizm planlaması önem kazanmaktadır. Sürdürülebilirlik; turizmle ilgilenen herkesin sorumluluğunda olmakla birlikte (United Nations Environment Programme & World Tourism Organization, 2005: 3), rekabetçilik ise destinasyonların rekabet avantajı oluşturacak biçimde öne çıkması için ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel özellikleri bir güç olarak kullanmakla ilişkilidir.

Sosyo-kültürel etkilerinin tolere edilebilir bir seviye tutulması (Eyisi, Lee ve Trees, 2023), faydaları en üst düzeye çıkarmak ve maliyetleri en aza indirmek için planlama süreçlerinin tamamında dikkate alınması (Brunt ve Courtney 1999) yerel toplulukların yaşam kalitelerinin, kaynaklarının ve değerlerinin sömürülmeden veya zarar görmeden daha fazla refah arayışı ile ele alınması ve kaliteden ödün verilmeksizin güvenli, çekici ve çevreci ortamlarda turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu açıdan Edremit'te turizmin gelişimin sağlanması amacıyla yerel yönetimlerin bir araya getireceği paydaşlar ile bir turizm planlaması modeline ihtiyaç bulunmaktadır.

Araştırma Edremit halkının turizm gelişimine destek verdiği göstermekle birlikte, algılarına ilişkin yaş ve cinsiyet bağlamında farklılıklara dikkat çekmektedir. Bu farklılıkların araştırılması bölgesel turizm potansiyelinin ortaya çıkarılmasında önem taşımaktadır. Ayrıca bu ve benzer araştırmalar bir destinasyonun planlanmasında önemli araçtır. Edremit ile ilgili olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu bölgede yer alan Kaz Dağları ve Edremit Körfezi ekseninde doğal güzellere atıfta bulunarak çevresel endişe taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda gelecek çalışmalar için turizmin olası ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini araştıran bu araştırmanın çevresel boyutu ayrıca ele alınarak daha kapsamlı bir araştırmanın gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Sosyo-kültürel açıdan kadın ve erkeklerin Edremit turizmi üzerindeki olumsuz etkileri farklılıklar gösterdiğinden sosyoloji bakış açısı ile de turist-yerel halk etkileşimi, turist davranışları ve profili incelenerek ele alınabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Tokat Üniversitesi Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 22.08.2025 tarih ve 13 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C. and Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076.

Andriotis, K. (2005). Community groups' perceptions of and preferences for tourism development: Evidence from Crete. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 29(1), 67-90.

Ap, J. (1992). Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690.

Brunt, P. and Courtney, P. (1999). Host perceptions of sociocultural impacts. *Annals of Tourism Research*, 26(3), 493-515.

Buckley, R. (2011). Tourism and environment. *Annual Review of Environment and Resources*, 36(1), 397-416.

- Butler, R. W. (1991). Tourism, environment, and sustainable development. *Environmental Conservation*, 18(3), 201-209.
- Butler, R. W. (2000). Tourism and the environment: A geographical perspective. *Tourism Geographies*, 2(3), 337-358.
- Carter, R. W. and Beeton, R. J. S. (2004). A model of cultural change and tourism. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 9(4), 423-442.
- Chang, K. G., Chien, H., Cheng, H. and Chen, H. I. (2018). The impacts of tourism development in rural indigenous destinations: An investigation of the local residents' perception using choice modeling. *Sustainability*, 10(12), 4766.
- Chen, C. F. and Chen, P. C. (2010). Resident attitudes toward heritage tourism development. *Tourism Geographies*, 12(4), 525-545.
- Cohen, E. (1978). The impact of tourism on the physical environment. *Annals of Tourism Research*, 5(2), 215-237.
- Comerio, N. and Strozzi, F. (2019). Tourism and its economic impact: A literature review using bibliometric tools. *Tourism Economics*, 25(1), 109-131.
- Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008), *Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması*, IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Kitapçığı, Belek, Antalya, 127-148.
- da Conceição Walkowski, M., dos Santos Pires, P. and Tricárico, L. T. (2019). Community-based tourism initiatives and their contribution to sustainable local development. *Journal of Sustainable Tourism and Entrepreneurship*, 1(1), 55-67.
- Deccio, C. and Baloglu, S. (2002). Nonhost community resident reactions to the 2002 winter olympics: the spillover impacts, *Journal of Travel Research*, 41(1), 46-56.
- Doğan, M. ve Sökmen, S. (2021). Turizm araştırmalarında Sosyal Değişim Teorisi'nin çeyrek yüzyılı. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1220-1237.
- Ennew, C. (2003). Understanding the economic impact of tourism. *World*, 477, 463-466.
- Eyisi, A., Lee, D., and Trees, K. (2023). Local perceptions of tourism development and socio-cultural impacts in Nigeria. *Tourism Planning & Development*, 20(4), 499-521.
- Gautam, V. (2023). Why local residents support sustainable tourism development?. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(3), 877-893.
- Gjerald, O. (2005). Sociocultural impacts of tourism: A case study from Norway. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 3(1), 36-58.
- Goeldner, C. R. and Ritchie, J. B. (2011). *Tourism: Principles, practices, philosophies*. Twelfth Edition. John Wiley & Sons. New Jersey.
- Gursoy, D., Jurowski, C. and Uysal, M. (2002). Resident Attitudes: A Structural Modeling Approach, *Annals of Tourism Research*, 29 (1), 79-105.
- Güneş, N. (2014). *Yerel halkın turizm algısı ve turizme katılımı: Antalya Konyaaltı ve kepez ilçesi örneği*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Antalya.
- Gürbüz, S. (2019). *Amos ile yapısal eşitlik modellemesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Ivanov, S. and Webster, C. (2007). Measuring the impact of tourism on economic growth. *Tourism Economics*, 13(3), 379-388.
- Jaafar, M., Ismail, S. and Rasoolimanesh, S. M. (2015). Perceived social effects of tourism development: A case study of Kinabalu National Park. *Theoretical and Empirical Research in Urban Management*, 10(2), 5-20.
- Jurowski, C., Uysal, M. and Williams, R.D. (1997). A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism, *Journal of Travel Research*, 36 (2), 3-11.
- King, B., Pizam, A. and Milman, A. (1993). Social impacts of tourism: Host perceptions. *Annals of Tourism Research*, 20(4), 650-665.
- Ko, D. W. and Stewart, W. P. (2002), A structural equation model of resident's attitudes for tourism development, *Tourism Management*, 23(5), 521-530.
- Lambe, C. J., Wittmann, C. M. and Spekman, R. E. (2001). Social exchange theory and research on business-to-business relational exchange, *Journal of Business-to-Business Marketing*, 8(3), 1-36.
- Lawson, E. (2013). Your leisure, my space: Using residents' perceptions as indicators in sustainable coastal tourism development in Ghana. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 2(4), 1– 15.
- Lee, J. J., Capella, M. L., Taylor, C. R., Luo, M. M. and Gabler, C. B. (2014). The financial impact of loyalty programs in the hotel industry: A social exchange theory perspective. *Journal of Business Research*, 67(10), 2139–2146.
- Lee, T. H. (2013). Influence analysis of community resident support for sustainable tourism development. *Tourism Management*, 34, 37-46.
- Liu, J. C. and Var, T. (1986). Resident attitudes toward tourism impacts in Hawaii. *Annals of Tourism Research*, 13(2), 193-214.
- Liu, J. C., Sheldon, P. J. and Var, T. (1987). Resident perception of the environmental impacts of tourism. *Annals of Tourism Research*, 14(1), 17-37.
- Mason, P. and Cheyne, J. (2000). Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*, 27(2), 391-411.
- Nunkoo, R. (2016). Toward a more comprehensive use of social exchange theory to study residents' attitudes to tourism, *Procedia Economics and Finance*, 39, 588-596.
- Nunkoo, R. and Ramkissoon, H. (2007). Residents' perceptions of the socio-cultural impact of tourism in Mauritius. *Anatolia*, 18(1), 138-145.
- Nunkoo, R. and Ramkissoon, H. (2011). Developing a Community Support Model for Tourism, *Annals of Tourism Research*, 38(3), 964–988.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*. McGraw-Hill, New York.
- Özel, Ç. H. and Kozak, N. (2017). An Exploratory Study of Resident Perceptions Toward the Tourism Industry in Cappadocia: A Social Exchange Theory Approach, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 22(3), 284-300.
- Perdue, R. R., Long, P. T. and Allen, L. (1990). Resident support for tourism development. *Annals of Tourism Research*, 17(4), 586-599.
- Peters, M., Chan, C. S. and Legerer, A. (2018). Local perception of impact-attitudes-actions towards tourism development in the Urlaubsregion Murtal in Austria. *Sustainability*, 10(7), 2360.

- Pratama, I. G. S. and Mandaasari, I. C. S. (2020). The impact of tourism development on the economic, cultural and environmental aspects of local communities. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 7(1), 31-36.
- Puah, C. H., Jong, M. C., Ayob, N. and Ismail, S. (2018). The impact of tourism on the local economy in Malaysia. *International Journal of Business and Management*, 13(12), 151-157.
- Reeves, N. (2002). Managing the impact of tourism on the environment. *Water and Environment Journal*, 16(1), 7-11.
- Sharpely, R. (2008). Planning for tourism: the case of Dubai, *Tourism and Hospitality Planning & Development*, 5(1), 13-30.
- Sinclair-Maragh, G. and Gursoy, D. (2016). A conceptual model of residents' support for tourism development in developing countries. *Tourism Planning & Development*, 13(1), 1-22.
- Smallman, C. and Moore, K. (2010). Process Studies of Tourists 'decision-Making. *Annals of Tourism Research*, 37(2), 397-422.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J. and Szivas, E. M. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management*, 45, 260-274.
- Teye, V., Sirakaya, E. and Sönmez, S. F. (2002). Residents' attitudes toward tourism development. *Annals of Tourism Research*, 29(3), 668-688.
- Tosun, C. (2002). Host perceptions of impacts: A comparative tourism study. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 231-253.
- Türkiye Emekliler Derneği (2024). *Aylık Haber Bülteni*. Nisan 2024. Sayı 257.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2025). Balıkesir / Edremit İlçe Nüfusu. Merkezi Dağıtım Sistemi. [<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>] (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2025).
- Tyrrell, T. J. and Johnston, R. J. (2006). The economic impacts of tourism: a special issue. *Journal of Travel Research*, 45(1), 3-7.
- United Nations Environment Programme and World Tourism Organization (2005). *Making tourism more sustainable-A guide for policy makers*. UNEP & WTO Report. Spain.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2021). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. 6. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Vargas-Sanchez, A., Porras-Bueno, N. and de los Ángeles Plaza-Mejía, M. (2011). Explaining residents' attitudes to tourism: Is a universal model possible?. *Annals of Tourism Research*, 38(2), 460-480.
- Wang, Y. P. (2016). A study on Kinmen Residents' perception of tourism development and cultural heritage impact. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 12(12), 2909-2920.
- Zhong, L., Deng, J., Song, Z. and Ding, P. (2011). Research on environmental impacts of tourism in China: Progress and prospect. *Journal of Environmental Management*, 92(11), 2972-2983.
- Zhuang, X., Yao, Y., and Li, J. (2019). Sociocultural impacts of tourism on residents of world cultural heritage sites in China. *Sustainability*, 11(3), 840